

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

בהעלותך

(חלק יח — שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת בהעלותך, יבייח סיון, ה'תשפ"א (א)

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2021

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

בהעלותך

וואָס ווערט פאַרענטפערט דורך דעם
ביאור הטעם אויף סמיכות הפרשיות.

די שאלה אין דער סמיכות הפרשיות
דָאָס — י"ל בפשטות:

חנוכת הנשיאים האָט זיך אָנגעהויבן
„ביום כלות משה להקים את המשכן“^{5*} —
ראש חודש ניסן, וואָס דאָס איז געווען
שמיני למלואים⁶, און דאָס האָט זיך גע-
צויגן צוועלף טעג⁷, נשיא אחד ליום
נשיא אחד ליום^{7*}.

הדלקת הנרות, בהעלותך את הנרות
דורך אהרן הכהן האָט זיך, בפשטות,
אָנגעהויבן אין דעם טאָג פון הקמת
המשכן בר"ח ניסן. מוז מען דעריבער
זאָגן, אָז דער ציווי „בהעלותך“ איז גע-
זאָגט געוואָרן פאַר דעם יום השמיני
למלואים⁸ ווערט במילא די שאלה „למה
נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנ-
שיאים“? ווי קומט פרשת המנורה צו זיין
נאָענט צו — נאָך — פרשת הנשיאים⁹?

א. אין אָנפאַנג פרשה איז רש"י מעתיק
פון פסוק דעם וואָרט „בהעלותך“ און
איז מפרשי: למה נסמכה פרשת המנורה
לפרשת הנשיאים²? לפי שכשראה אהרן
חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו כשלא
הי' עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו
אמר לו הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם
שאתה מדליק ומטיב את המנורה³.

שוין גערעדט פיל מאָל⁴, אַז פון דעם
וואָס נאָר אין געציילטע ערטער באַ-
וואָרט רש"י דעם טעם פון סמיכות הפר-
שיות — כאָטש אַז דרשות חז"ל זיינען דאָ
נאָך אויף אַ סך ערטער פון סמיכות הפר-
שיות — איז מוכח אַז ע"ד הפשט⁵, דרך
פרש"י עה"ת, איז קיין קשיא ניט פאַרוואָס
זיינען דוקא די פרשיות סמוכות; און
דאָרטן וואו רש"י פרעגט „למה נסמכה
כו"ו איז דאָס דערפאַר וואָס ע"פ פש"מ
איז דאָ אַ שוועריקייט אין סדר הפרשיות
(אָדער אַן אַנדער שאלה אין פש"מ,

(5*) נשא ז, א.

(6) פרש"י שם.

(7) מדסתם רש"י ולא פירש כלום עה"פ ביום
השביעי (נשא ז, מח — משא"כ בהראב"ע שם). וכן
הוא ע"ד (הדרש ו) ההלכה — שו"ע אדה"ז חאו"ח
סתכ"ט ס"ט. ושו"נ. — ולא תירץ רש"י קושיא
הראב"ע, כיון שכתוב בקרא: נשיא אחד ליום ג'
וביום השביעי דפשוטו — רצופין. ולהעיר מפרש"י
שם (ז, יד): לא מצנינו כו' והוראת שעה הייתה.

(7*) נשא ז, יא.

(8) או ביום שמיני למלואים. שהרי כבר פרש"י
נשא (ה, ב), „שמונה פרשיות נאמרו בו ביום
כדאיאת במס' גיטין ב' הנוקין“¹, ושם מפורש
„פרשת הנרות“ ובפרש"י „בהעלותך לפי שבו
ביום התחילו להדליק“.

(9) ואין לומר שבנדו"ד לא איכפת לי' כיון
שכבר נצטוו פרשת הנרות בר"פ תצוה ובפי' אמור

(1) פרש"י זה ליתא בדפוס א"י וב' (וכן ליתא
בכת"י שראיתי)** אכל הובא בשאר דפוסים
שראיתי, ברמב"ן „לשון רש"י ממדרש אגדה“,
אברבנאל, מושב זקנים עה"ת. וכן הובא בלקו"ת
פרשתנו (לא, רע"ג) בשם רש"י. ובאוה"ח הובא
מ„דבריהם ז"ל“.

(2) ראה תנחומא פרשתנו ג. ה. במדב"ר פטו',
ג. שם, ו.

(3) ברמב"ן הובא בסימום הלשון „בוקר וערב“,
ובאברבנאל ואוה"ח „ערב ובוקר וכו'“.

(4) ראה גם רא"ם ר"פ שלח. שפ"ח (ועוד) שם.

(5) להעיר ג"כ מפ"י הראב"ע ר"פ משפטים
(כא, ב).

(* אלא ששם, בהמשך להפירוש „על שם שהלה
כו"ו איתא: „ולמה נסמכה פרשת נרות לחנכת המזבח
כו"ו (ומביא תוכן דרשת התנחומא פרשתנו ה).

** (ולא הובא גם במפרשי רש"י (שראיתי) לבד

(* ס, טע"א ואילך).

מספר זכרון.

ב. מען דאַרף אָבער פאַרשטיין:

(א) מיט וואָס האָט דעם אויבערשטנס ענטפער „שלך גדולה משלהם שאתה מד-ליק כו“ אַראָפּגענומען דעם „חלשה אז דעתו“ פון אהרן – ער האָט דאָך ניט מס-ביר געווען מיט וואָס איז „שלך גדולה“¹⁴?
(ב) און אויב ס'איז אַ דבר הפשוט, אַז אהרן האָט דאָס אַליין פאַרשטאַנען, היינט פאַרוואָס איז „חלשה אז דעתו“ מלכתחילה?

(ג) די קשיות פון רמב"ן¹⁵ – (א) „למה נחמו בהדלקת הנרות ולא נחמו בקטורת בקר וערב ששבחו הכתוב ישימו קטורה באפך ובכל הקרבנות ובמנחת חביתין ובעבודת יום הכפורים שאינה כשרה אלא בו ונכנס לפני ולפנים וכו“ (ב) „מה טעם לחלישות הדעת הזו והלא קרבנו גדול משל נשיאים שהקריב בימים ההם

[כאָטש אַז „אין מוקדם ומאוחר בתורה“ איז אַ כלל אויך אין פש"מ לפרש"י¹⁰ – קען מען אָבער דערמיט פאַרענטפערן נאָר בלית ברירה, און מ'דאַרף דערצו אויך האָבן אַ טעם אויף דעם¹¹; ובפרט בנדו"ד, וואָס דאָס גיט אַן אָרט אַ טעות צו האָבן ניט נאָר אין סדר המאורעות¹², נאָר אַ נתינת מקום לטעות אין התחלת זמן קיום מצות הדלקת הנרות ע"י אהרן¹³].

דעריבער דאַרף רש"י מסביר זיין, אַז פרשת המנורה איז געשריבן געוואָרן דאָ כדי דערמיט אַרויסצוברענגען וועגן חלי-שות הדעת פון אהרן „כשראה אהרן חנוכת הנשיאים“ און וועגן דער נחמה וואָס דער אויבערשטער האָט אים מנחם געווען.

(כד, ב ואילך) – כי הרי כאן ניתוספו כמה פרטים בהציווי „אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות“ וכו', שלא נאמרו בפ' תצוה ואמור (משא"כ בתרומה כה, לו – דהמדובר ע"ד עשיית המנורה ולא הדלקתה כבפרשטנו. וראה פרש"י שם). וראה אוה"ח עה"פ ד"ה בהעלותך.

(10) ראה פרש"י בראשית ו, ג. וישלח לה, כט. ובכ"מ. וראה לקו"ש ח"ז ע' 119.

(11) ראה לקו"ש ח"ז ע' 279. לקמן ע' 340.

(12) כבפירושו לבראשית וישלח שם. ועד"ז בשמות ד, כ. ולהעיר שבכלל ע"פ פש"מ אין מוכרח לידע הזמן דכל ציווי, וכפרש"י ר"פ אחרי „מה ת"ל כו“ (ראה לקו"ש ח"ז ע' 117 הערה 3).

(13) ומטעם זה מובן דאין לפרש (ע"ד מ"ש הרמב"ן נשא ז, א. וראה גם רמב"ן פרשתנו ט, א) דמכיון שהתחיל ע"ד חנוכת הנשיאים ביום ח' למלואים פשוט שממשיך בהקרבת כולם, ולכן הוצרך לפרש „בהעלותך את הנרות“ לאחר כל הקרבנות והנשיאים – כי מכיון שנותן מקום לטעות בזמנו פשיטא שהכתוב ה' מפרטו במקום אחר. ועפ"ז יומתק הלשון „למה נסמכה פרשת המנורה כו“, שמפשטות הלשון משמע שהשאלה היא לא רק למה נאמרה כאן כ"א ע"ז שנסמכה לפרשת הנשיאים, כי זה נותן מקום לטעות כו'. או י"ל דמתחלה ה' צריך לכתוב (ביום כלות משה) פ' הדלקת הנרות שהיא עבודה הקבועה במשכן, ואח"כ חנוכת הנשיאים שענינה קרבן שעה ודהייחוד (פרש"י נשא ז, יב).

(14) בתנחומא שם ג מסיים „אל הקב"ה לאהרן ולבניו כל השבטים עשו לעצמם חנוכה ואתם לעצמכם עשו חנוכה לכך נאמר דבר אל אהרן ואל בניו בהעלותך ואח"כ קו את הלויים“ (וראה תנחומא תצוה ב), ובתנחומא שם ה: אמור לאהרן אל תתיירא לגדולה מזו אתה מתוקן כו' הקרבנות כ"ז שבהמ"ק קיים הן נוהגין אבל הנרות לעולם אל מול כו'.

אבל פשיטא שאין לפרש ברש"י כבמדרשים הנ"ל: בנוגע למדרש הא' (נוסף ע"ז שלא נאמר שם „שלך גדולה משלהם“ (הרי) איתא שם דכל שבת לוי „היו מצירים ואומרים כו' כיון שעברה חנוכת המזבח א"ל הקב"ה לאהרן ובניו כל השבטים עשו לעצמם חנוכה ואתם לעצמכם עשו חנוכה לכך נאמר כו“ שמשמע שציווי על ההדלקה ה' לאחר חנוכת הנשיאים, וגם המשך הפרשה קח את הלויים הוא בהמשך לחנוכה והוא פיוס גם להלויים (ראה פי' מהר"ז שם), אשר כל זה אין מרומז כלל בפירש"י.

וכן בנוגע למדרש הב' – (הרי: א) מעלת הדלקת הנרות דאהרן היא לפי שהיא לעולם (ראה פי' הרמב"ן עה"פ) ומלשון רש"י משמע שהמעלה היא בהדלקתו עתה. (ב) רק הנרות שייכים לאהרן, אבל הקרבנות שייכים להנשיאים – אינו ע"ד הפשט כלל. וראה לקמן בפנים.

(15) עה"פ כאן.

ד. דער ביאור אין דעם:

מיטן ענטפער „שלך גדולה משלהם שאתה מדליק וכו'“ איז מען ניט אויסן צו מנחם זיין אהרן סתם מיט אן עבודה וואָס ער טוט, נאָר אַז דאָס וואָס ער איז „מדליק ומטיב את הנרות“ איז אויך אַן ענין פון חנוכת המשכן; ד. ה. פונקט ווי די נשיאים האָבן געבראַכט חנוכת המזבח, אַזוי האָט אהרן מחנך געווען די מנורה [משא"כ די אַנדערע כלי המשכן וואָס זייער חינוך איז ניט געווען דורך אהרן, כדלקמן סעיף ז'];

און דערמיט האָט דער אויבערשטער אַראָפּגענומען די חלישות הדעת פון אהרן אויף דעם וואָס „לא הי' עמהם בחנוכה“²² – ווייל אויך ער האָט אַ טייל

קרבת הרבה כל ימי המלואים“. [און כאָטש אַז לויט פש"מ האָט משה מקריב געווען בז' ימי המלואים (ניט אהרן)¹⁶, איז אָבער: א) די בעלים פון די קרבתות¹⁷ זיינען געווען אהרן ובניו¹⁸. ב) ס'איז מפורש אין פסוק אַז שמיני למלואים האָט אהרן מקריב געווען קרבתות¹⁹.]

ד) נאָכמער (אויף קשיות הרמב"ן)²⁰: אויך די קרבתות, וואָס די נשיאים האָבן געבראַכט, איז מסתבר בפשטות אַז די הקרבה אויפן מזבח איז געווען דורך אהרן (ובניו)!

ג. אויך דאַרף מען פאַרשטיין אין לשון פון פירוש רש"י:

א) וואָס איז דער לשון „חייך כו'“ – צו וואָס דאַרף מען דאָ האָבן אַ שבועה?

ב) פאַרוואָס זאָגט רש"י אויך „ומטיב (את הנרות)“ – די פסוקים ריידן נאָר וועגן הדלקת הנרות – ניט הטבה?²¹

ג) וואָס איז דער לשון „שאתה מדליק ומטיב“ – לשון הווה, דאָ רעדט זיך דאָך נאָכדעם ווי „ראה אהרן חנוכת הנשיאים“, בי"ב ניסן, האָט דאָך געדאַרפט שטיין „שהדלקת והטבת“ (ווען ער האָט מחנך געווען – הדלקה דעם ערשטן מאָל – די מנורה)?

16) כפשטות הכתובים בהציווי בפ' תצוה (כט, א ואילך), וכן בקיום הציווי בפ' צו (ת, א ואילך), ובפרש"י פקודי מ, כט: אף ביום השמיני למלואים כו' שמש משה והקריב כו'. וכמפורש גם ברמב"ן שם, כז.

17) כן צ"ל בכוננת הרמב"ן כאן.

18) פרש"י תצוה שם כב, כד. רמב"ן שם, כז. ועוד.

19) שמיני ט, ב ואילך.

20) קושיית האוה"ח כאן.

21) גם צלה"ב: מדוע קאי רש"י על התיבה „בהעלותך“ ולא על התחלת פרשת המנורה, דבר אל אהרן גו'?

22) דיוק לשון רש"י „חלשה דעתו“ ולא „הי' מיצר“ (כלשון התנחומא ובמדב"ר (שם ג) בנוגע ללויים, ובתנחומא תצוה ב „הי' אהרן נפשו עגומה“) – כי חשב שאינו ראוי לחנוכה* לפי שנשאר עדיין רושם עליו מחטא העגל** (ראה פ"י מהרז"ו במדב"ר שם ג. עץ יוסף לתנחומא שם ה);

הלשון „מיצר“ שייך (בעיקר) כאשר חושב שמגיע לו הדבר; ולכן בנדב"ד לא „הי' מיצר“ (כיוון שלא הי' לו „תביעה“ שצ"ל לו חלק בהחנוכה), כ"א רק חלישות הדעת מזה שעדיין נשאר רושם מחטא העגל ואינו ראוי לחנוכה.

ועפ"י יש לפרש המשך לשון רש"י „לא הוא ולא שבטו“ – דלכאורה: מה נוגע כאן ההדגשה „ולא שבטו“ (ובפרט ע"פ פרש"י נשא ז, יב דכל נשיא „משלו הביא“) – כי זה מדגיש יותר חלישות הדעת דאהרן, שאמר דזה ששבטו לא הי' עמהם בחנוכה הוא תוצאה מ"לא הוא" – שהוא אינו ראוי לחנוכה. וראה תנחומא שם.

וראה (בדיוק ל' „חלשה דעתו“) ס' השיחות תשמ"ח (קה"ת, תשמ"ט) ח"ב ע' 478 ואילך.

(* משא"כ עבודה התמידית בהמשכן (קטורת עבודת הקרבתות וכו') אינה שייכת לזה – כי זוהי העבודה המוטלת עליו בכלל.

** אף שחב"א קרבתות לכפר לו על מעשה העגל – ראה פרש"י תצוה כט, א. שמיני ט, ב.

בחצר [וואַרום אויך די קטורת וואָס די נשיאים האָבן געבראַכט לחנוכת המזבח איז ניט געווען אויפן מזבח הפנימי, נאָר אויפן מזבח החיצון, „והוראת שעה היתה“²⁶], און די חנוכה פון אהרן איז די מנורה וואָס שטייט אין משכן – בפנים²⁷, וואָס דערפון איז פאַרשטאַנדיק אַז אין די חנוכת המנורה, אין הדלקת הנרות איז דאָ מער חשיבות²⁸ ווי אין הקרבת הקרבנות פון די נשיאים.

ו. עפ"ז דאַרף מען אָבער פאַרשטיין: פאַרוואָס איז מלכתחילה „חלשה אז דע- תו“ „של אהרן“, וויבאַלד ער האָט געזען אַז ער האָט מחנך געווען די מנורה, וואָס דאָס איז חשוב'ער ווי חנוכת המזבח דה- נשיאים [מ'קען ניט זאָגן אַז ער האָט ניט געוואוסט די מעלה פון חנוכת המנורה לגבי חנוכת הנשיאים, וואָרום א) עס איז אַ דבר הפשוט, כנ"ל. ב) אויב עס וואָלט געווען אַ חידוש – האָט דאָך דער אוי- בערשטער געדאַרפט אים זאָגן בהנחמה אין וואָס ס'באַשטייט די מעלה].

איז דער ביאור בזה: ווי ס'איז משמע פון פשטות הכתובים אין פ' פקודי²⁹ זיינען אַלע עבודות ביום השמיני למלואים געטאָן געוואָרן דורך משה: „ויערוך עליו ערך לחם גו", „ויעל הנרות לפני ה' גו", „ויקטר עליו קטורת גו", „ויעל עליו את העולה ואת המנחה גו" – און ווי רש"י איז מפרש³⁰ „ואף ביום השמיני למלואים שהוא יום הקמת המשכן שמש משה והקריב קרבנות

אין „חנוכה“, ואדרבה – „שלך (דיין חנוכה) גדולה משלהם“: זיין חינוך המ- נורה איז גרעסער ווי זייער חינוך המזבח, און דאָס איז אין די דריי פרטים וועלכע רש"י רעכנט אויס: א) שאתה, ב) מדליק ומטיב, ג) את הנרות.

ה. א) „שאתה“: די קרבנות וואָס די נשיאים האָבן געבראַכט לחנוכת המזבח, איז זייער הקרבה ניט געווען דורך זיי, נאָר דורך די כהנים המקריבים; משא"כ חנוכת המנורה איז געווען („שאתה“) דורך אהרן אַליין;

ב) „מדליק ומטיב“: ווען אהרן וואָלט נאָר מדליק געווען די נרות וואָלט גע- ווען אַן אָרט לשאלה, וואָס איז מער גדול, צי די התחלה פון פעולת החנוכה – די הבאת הקרבנות ע"י הנשיאים, כאַטש אַז דער סיום און הקרבה אויפן מזבח איז ניט געווען דורך זיי, אָדער דער גמר הפעולה – פון חנוכה – די הדלקת המנורה דורך אהרן.

וויבאַלד אָבער אַז די הטבה – דער דישון הפתילה כו' און די הכנה צו דער הדלקה²³ – איז אויך דורך אהרן, קומט אויס, אַז די גאַנצע פעולת החנוכה פון דער מנורה²⁴ איז דורך אהרן²⁵.

ג) „את הנרות“: די חנוכת הנשיאים איז געווען פון דעם מזבח החיצון –

(23) ראה פרש"י תצוה ל, ז.

(24) דהרי זה שאהרון מטיב הנרות כבר מפורש בתצוה שם. והרא"י שכן אמר לו הקב"ה כאן י"ל שהוא מהלשון „בהעלותך“ שמעתיק רש"י, דלכאורה הול"ל „בהדלקתך“ וכיו"ב אלא „על שם שהלהב עולה כתוב בהדלקתו לשון עלי" (כפרש"י בד"ה שלאח"ז), וא"כ מוכח שצריך להיות הטבה לפני"ז כי בלא"ה א"א להלהב לעלות מאל"י (כדבעי). ולהעיר מסוף פרש"י שם ש„עלי הכהן עומד ומטיב“.

(25) להעיר מאור החמה לזהר פרשתנו קנא, א

ד"ה עובדא.

(26) פרש"י נשא ז, יד.

(27) פקודי מ, ד. כד.

(28) להעיר שבנר מערכי אמרו (פרש"י אמרו כד, ג) „עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל“.

(29) מ, ד ואילך. שם, כג ואילך.

(30) שם פסוק כט.

נשיאים איז אויך די הדלקת והטבת הנרות דורך אהרן געווען חנוכת המנורה.³³

[און כאָטש אַז אהרן האָט שוין געזען באַ חנוכת הנשיאים אַז די חנוכה האָט זיך געציגן די אַלע צוועלף טעג – האָט ער אָבער געהאַלטן, אַז מ'קען ניט אָפֿ-לערנען פון איין עבודה אין משכן, אויף וועלכע ס'איז געווען אַ ציווי ה' (אַז זי איז אַן ענין פון חנוכה), אויף אַ צווייטער עבודה וואָס האָט ניט געהאַט אַזאַ ציווי ה'; ובפרט אַז: (א) די חנוכת המזבח איז אַן עבודה בחוץ וקדשי שעה³⁴ און (ב) איז געבראַכט געוואָרן יעדן טאָג דורך אַן אַנדער נשיא, משא"כ הדלקת המנורה איז (א) אַן עבודה בפנים וקדשי דורות, (ב) די זעלבע עבודה איז יעדן טאָג געטאָן געוואָרן דורך אהרן].

און דערפאַר האָט דער אויבערשטער געזאָגט מיט אַ הדגשה ותוקף „חייך“³⁵: אהרן זאָל ניט מיינען, אַז דאָס וואָס אויך זיין הדלקה והטבה איז אַן ענין פון חנוכה איז נאָר אַלס נחמה, ס'איז אָבער ניט קיין חנוכה לאמיתתה, אַדער עס איז חנוכה נאָר ווייל עס איז טפל און עס ווערט נגדר נאָך דעם קרבן הנשיא פון דעם טאָג, וואָס דער קרבן איז חנוכה – דעריבער האָט דער אויבערשטער גע-זאָגט „חייך“, צו מאַמט זיין און קובע זיין די מצויאות אַז עס איז אַן עבודת חנוכה בשלימות, ואדרבה „שלך גדולה משלהם“ ניט טפלה.

צבור – קומט אויס, אַז משה האָט שוין מתנך געווען די מנורה;

און דעריבער איז „חלשה אז דעתו“ פון אהרן'ען, וואָס ער האָט ניט קיין חלק אין די עבודות פון חנוכת המשכן.

אויף דעם האָט אים דער אויבער-שטער געזאָגט „שאתה מדליק ומטיב“ – אַז אויך די איצטיקע הדלקת המנורה דורך אהרן (אין זמן פון חנוכת הנשיאים) איז אַן ענין פון חנוכה.

און אַזוי ווי דאָס איז געווען ביי חנוכת הנשיאים –

לכאורה: נאָך דער ערשטער הקרבה, די הקרבה פון נחשון בן עמינדב זיינען די קרבנות פון די אַנדערע נשיאים שוין מער ניט אין גדר פון חנוכה

(ווי"ל אַז דאָס איז אויך דער טעם צום ספק פון משה'ן³¹ צי די נשיאים זאָלן מקריב זיין אַלע צוזאַמען, אַדער יעדער אין אַ באַזונדער טאָג) –

נאָר ווייל אַזוי איז געווען דער ציווי ה': „נשיא אחד ליום נשיא אחד ליום יקריבו את קרבנם לחנוכת המזבח“³², איז עס מצד דעם ציווי געוואָרן אַן ענין פון חנוכה.

ועד"ז בענינינו: כאָטש משה האָט שוין מדליק געווען די מנורה ביום השמיני למילואים, האָט אָבער דער דיבור פון הקב"ה („חייך שלך גדולה משלהם“) גע-זאָגט: (א) כאָטש די הדלקה פון אהרן איז נאָך דער הדלקה פון משה איז דאָס אַן ענין פון חנוכה; (ב) ועיקר: אין די אַלע י"ב יום פון חנוכת המזבח דורך די

33 ראה יתירה מזו באוה"ח עה"פ כאן שהדלקת הנרות בכל פעם הי' ענין של חינוך.

34 ראה פרש"י שמיני י, יט.

35 ל' „חייך“ איתא גם בתנחומא תצוה שם. וע"פ הנ"ל בפרש"י י"ל שזהו גם הכוונה בתנחומא שם. וראה לעיל הערה 14.

31 ספרי נשא ז, י. וראה אוה"ח שם.

32 שם, יא. וכן משמע בפרש"י שם.

מיוחד – נאָר אינדערפרי – און די הדלקת המנורה בין הערביים, אויך בשׁ-מיני למלואים, איז געווען דורך אהרן³⁹.

והנה, לויט דער שיטה פון רשׁי בפיׁ-רושו על התורה (און אַזוי איז אויך שיטתו בפירושו לשׁס״⁴⁰), אַז די מצוה פון הדלקת המנורה איז נאָר בין הערביים, משאׁכׁ בבוקר איז מען נאָר מטיב די נרות⁴¹, איז מובן, אַז די חנוכה המנורה מתחלתה, וואָס הדלקת המנורה איז (בקׁ-ביעות נאָר) בין הערביים, איז גלייך פון ערשטן טאָג פון הקמת המשכן געווען דורך אהרן; און די חנוכה האָט זיך געצויגן ע״פ הדיבור פון דעם אויׁ-בערשטן ביזן גמר חנוכת הנשיאים⁴².

39 עפ״ז יש ליישב בפשטות קושיית התדאׁג (גיטין ס, ב), ״אמאי לא נקט נמי שאר עבודות תמידים כגון פרשת התמיד שבדאי בו ביום ג״כ התחילו״

כי פׁ התמיד וקטורת הוצרך כבר ליום חׁ למלואים בבוקר, ואׁכׁ מובן שנאמר לפני יום החׁ למלואים (וראה פרשׁי פינחס כח, ד. רמב״ן פקודי מ, כז), משאׁכׁ נרות שהתחילו להדליק (בסדר קבוע) בו ביום בין הערביים לכן נאמר בו ביום.

40 שבת כב, ב. חגיגה כו, ב.

41 כפשטות הכתובים: בר״פ תצוה (כו, כא) מערב עד בוקר. ופרשׁי שם. ובפרשׁי שם, כ. בס״פ תצוה ל, ז. ופרשׁי שם. אמור כד, בׁג ובפרשׁי שם. וראה כס״מ הלׁ תמידין ומוספין פׁג היׁב.

42 ועוד יׁל, לכאורה, דנכלל במענה הקבׁה ״שלך גדולה משלהם״: חנוכת הנשיאים בפסׁשׁמ לא היתה חנוכה ממש של המחבׁז שהרי גם קרבן נחשון בא לאחר הקרבת התמיד וכׁו דיום השמיני למלואים, משאׁכׁ ״שלךׁ, הדלקת הנרות דאהרן הוא חינוך דהמנורה ממש, חנוך (התחלת) עבודה הקבועה (להעיר מפרשׁי לך יד, יד) כי הדלקת משה לפניׁז אינה שייכת לזה. וראה לקמן בפנים ובהערה 58.

אבל אינו מוכרח, כי הקרבת הכלים: הקערת כסף וגוׁ אפ״ל קודם הקרבת התמיד, חנוכה המזבח בקטרת, פר וגוׁ.

ז. מׁדארף אָבער פאַרשטיין:

(א) פאַרוואָס האָט אים דער אויבער-שטער מנחם געווען מיט חנוכת המנורה און ניט מיט אַנדערע עבודות חינוך אין משכן, ווי לדוגמא: עבודת הקטורת אויפן מזבח הפנימי, זאָל פאַררעכנט ווערן אַלס חנוכה ע״י אהרן – כאָטש אַז ביום השמיני למלואים האָט שוין משה מקטיר געווען קטורת אויפן מזבח הפנימי³⁶.

(ב) לפ״ז קומט אויס, אַז חנוכת המזבח דורך נחשון בן עמינדב האָט זיך אָנגע-הויבן דעם ערשטן טאָג פון הקמת המשכן (ר״ח ניסן), חנוכה ממש, משאׁכׁ חנוכת המנורה דורך אהרן האָט זיך אָנגע-הויבן נאָך דער הדלקה פון משה אין ערשטן טאָג – היינט ווי קען מען זאָגן ״שלך גדולה משלהםׁ, אויך פון דער חנוכה דורך נחשון?

איז דער ביאור אין דעם: שוין גע-רעדט³⁷ אַמאָל באַרוכה אין שיטת רשׁי בנוגע די קרבנות ביום שמיני למלואים, אַז אין דעם איז געווען אַ חילוק צווישן (א) לחם הפנים און הדלקת הנרות און (ב) די קרבנות על המזבח און הקטרת הקטורת אויפן מזבח הפנימי:

אויף ״ויקטר עליו קטורתׁ³⁸, וואָס משה האָט מקטיר געווען בשמיני למ-לואים, זאָגט רשׁי ״שחרית וערבית כמו שנאמר וכוׁׁ, ד. ה. די הקטרת הקטורת איז (אויך) אין דעם טאָג געווען ווי די קטורת שבכל השנה;

משאׁכׁ הדלקת המנורה דורך משה איז דעמאָלט געווען אַ חידוש וענין

36 כפשטות הכתוב פקודי מ, כז (רמב״ן שם) ולשון רשׁי פקודי שם כט, ״והקריב קרבנות צבורׁ. וראה לקוׁש שבהערה הבאה.

37 ראה לקוׁש חׁו עׁ 229 ואילך.

38 פקודי מ, כז.

פירושו בהיטיבו בהדליקו⁴⁶; משא"כ לדעת רש"י⁴⁷, כנ"ל, איז הדלקת הנרות נאָר בין הערביים און די הטבה בבוקר מיינט – ניקוי.

קומט אויס, אַז דער ענין הנ"ל, צי הדלקת המנורה פון אהרן בין הערביים ביום השמיני למלואים איז געווען אין גדר פון חנוכת המנורה, איז תלוי אין דער מחלוקת פון רמב"ם ורש"י: לדעת הרמב"ם וויבאַלד אַז אויך אינדערפרי איז דאָ די מצוה פון (הטבת ו)הדלקת המנורה, במילא איז שוין בבוקר בשמיני למלואים געווען דער אָנהויב פון חנוכת המנורה;

ובפרט ווי מ'איז מפרש דעת הרמב"ם, אַז די מצוה איז אַז די נרות זאָלן שטענדיק ברענען (בביהמ"ק)⁴⁸ – און ווי זיין פשוט הלשון אין ספר המצות⁴⁹ „שנצטוו הכהנים להדליק הנרות תמיד לפני ה'" – קומט אויס אַז אויך דאָס וואָס ס'האָט געברענט ביום (ע"י הדלקת משה) איז אַ חלק פון דער מצוה, ובמילא – התחלת גדר החנוכה.

און כאָטש דער רמב"ם פסקנט⁵⁰ ווי די משנה⁵¹, „ואין מחנכין את המנורה אלא בהדלקת שבעה נרות" בין הערבים⁵² – י"ל, אַז דאָס איז דוקא לדורות, משא"כ בזמן משה זאָגט דאָך די

משא"כ די קטורת אויפן מזבח הפנימי, האָט דאָך משה מקטיר געווען באופן הקבוע לדורות – איז דאָס חנוכת העבודה פון קטורת בכל השנה⁴³, קען מען שוין ניט זאָגן בנוגע דער פּונטערדיקער עבודת הקטורת פון אהרן „שלך גדולה משלהם"⁴⁴.

ח. פון די ענינים מופלאים אין דעם פרש"י אויך אין עניני הלכה:

ס'איז ידוע דעת הרמב"ם⁴⁵, אַז הדלקת המנורה דאַרף זיין ניט נאָר בין הערביים, נאָר אויך בבוקר; און דאָס וואָס שטייט בבוקר בבוקר בהיטיבו את הנרות

43) ראה לקו"ש שם (ובהערה 15 שם) דגם הקטורת דבין הערביים בשמיני למלואים הקטיר משה, ומש"כ רש"י (שמיני ט, כג) דמשה נכנס ללמדו על מעשה הקטורת הי' לאחרי קטורת דבין הערביים.

44) בנוגע ללחם הפנים הרי עריכתו ע"י משה בשמיני למלואים היתה ביום א' בשבוע לדעת רש"י (ע"פ פש"מ. וראה רמב"ן פקודי שם, כז*). ועריכת לחם בקביעות ה"ה ביום השבת (אמור כד, ח), וא"כ לכאורה י"ל שגם בזה מעשה אהרן בשבת לאחר ימי המלואים הי' חנוכת השולחן, ובפרט עפ"מ"ש הצפעה"נ עה"ת פקודי מ. ד. תרומה כה, ל. פרשתנו, ח. כ"כ.

אבל: א) אין לומר ע"ז „גדולה משלהם" שהרי חנוכת הנשיאים הותחלה בר"ח ניסן ולחם הפנים ביום השבת שלאח"כ. ב) צ"ע בכלל (ע"פ פש"מ) דכיון שבלח"פ נאמר „ונתת על השולחן לחם פנים לפני תמיד" (תרומה כו, ל), שותכן המצוה הוא שיהי' על השולחן משבת לשבת (ראה פרש"י תצוה כז, כ. וראה רא"ם שם) – י"ל שגם ע"י עריכת משה שע"ז הי' „לפני תמיד" בשבוע זה כבר הותחלה חנוכתו (משא"כ בנוגע המנורה, כדלקמן ס"ט). וראה מלבי"ם פקודי שם, כג. כלי חמדה ס"פ פקודי אות ג'.

45) הלי' תמידין ומוספין שם הי"ב. וראה שם הי' ובני"כ שם.

* משא"כ ע"פ התוספתא מנחות פ"ז, ב. ספרי פינחס כח, ד. וראה בהוסטן בפנים ההערה.

46) כס"מ הי"ב שם.

47) וכ"ה דעת כמה ראשונים – הובאו באנציקלופדיא תלמודית ערך הדלקת הנרות.

48) ראה שו"ת צפע"נ וואראש סי' נב. קונטרס השלמה טז, א. וראה שם צפע"נ הלי' מת"ע פ"ב ה"ח (לב, ג). ובכ"מ. חי' הר"ח לרמב"ם שם. כלי חמדה ר"פ תצוה. ובכ"מ.

49) מ"ע כה.

50) שם הי"א.

51) מנחות מט, א.

52) ועפ"י הדלקת משה ביום הח' בבוקר – הי' ציווי מיוחד ואינה שייכת להדה"נ לדורות – ולכן גם לא לחינוך (והתחלת) עבודה זו.

ט. מען דארף נאָך אָבער פאַרשטיין: אויך לדעת רש"י איז משמע אַז דער עיקר המצוה איז דאָס וואָס די מנורה ברענט אַ גאַנצע נאַכט, ווי ס'איז פאַר-שטאַנדיק פון רש"י בפירושו עה"ת⁵⁹ אויף „להעלות נר תמיד, כל לילה ולילה קרוי תמיד“⁶⁰ (און רש"י האַלט⁶¹ אַז נר שכבתה באמצע הלילה דארף מען עס נאָכאַמאָל מטיב זיין און אָנצינדן) – היינט וואָס איז דער הכרח צו זאָגן אַ זאָך וואָס עס איז ניטאָ קיין גדר רמז אפילו אויפדעם בפשוטו ש"מ – אַז אהרן האָט מדליק געווען די מנורה בין הערביים ביום ח' למלואים? עס קען דאָך זיין אַז דורך משה'ס הדלקה בבוקר האָט זי שוין געברענט אויך בלילה ובמילא איז מקוים געוואָרן די מצות הדלקה?⁶²

וי"ל אַז וויבאַלד לדעת רש"י בפירושו עה"ת⁶³ האָט מען אַלעמאָל אַריינגעגעבן שמן במנורה אין דעם זעלבן מדה ואופן „שתהא דולקת מערב ועד בוקר“ פון „לילי טבת הארויכין“, עס זאָל קענען ברענען די זעלבע צאָל שעות⁶⁴ האָט

גמרא⁵³ און אַזוי פסקינט דער רמב"ם⁵⁴: כל הכלים שעשה משה משיחתן מקדשתן (מכאן ואילך עבודתן מחנכתן); און היות אַז די מנורה פון משה איז נתקדש געוואָרן במשיחה, איז די הדלקת המנורה ע"י משה, וואָס איז געווען לאחרי המשיחה ובזמן חיוב המצוה, אַ גדר פון חנוכה⁵⁵.

משא"כ לדעת רש"י, אַז די מצוה פון הדלקה איז נאָר בין הערביים, און אינ' דערפרי איז ניטאָ קיין גדר מצות הדלקה כלל – קומט במילא אויס, אַז (כאָטש דער קידוש איז געווען פריער בשעת משיחתן, איז אָבער) דער גאַנצער גדר החנוכה⁵⁶ האָט זיך אָנגעהויבן פון דער הדלקת בין הערביים⁵⁷ דורך אהרן⁵⁸.

(53) שבועות טו, רע"א. ושי"נ.

(54) כלי המקדש פ"א הי"ב.

(55) דהרי החינוך במשנה וגמ' מנחות שם הו"ע „התחלת העשי' כאלו מרגילים כלי זה לעבודה זו כו" (פיה"מ מנחות פ"ד מ"ד). ולהעיר מצפ"ע"נ מהד"ת י, א (ועוד): ע"י מנחות דמ"ט דאף במשכן שנמשחו בשמן המשחה בעי גם חנוך עבודה. וראה ע"ד כהנ"ל אוצר הספרא (להר"מ זעמבא) ס"א ואילך.

(56) דאף שבכלי שרת נאמר כנ"ל „מכאן ואילך עבודתן מחנכתן“, דכפשוטו הוא שע"י התחלת העבודה „עבודתן מחנכתן לקדושה“ (פרש"י שבועות שם) – הרי גם בכליו של משה ה' מצוה וגדר חנוכה (התחלת העבודה) מלבד משיחתן מקדשתן – ראה צפ"ע"נ מהד"ת שם. אוצר הספרא שם. ולהעיר מצפ"ע"נ שנסמנו לקמן הערה 69. וראה מנחות נ, א דכל דיני חינוך למדין מהכתובים בהמשכן. וראה הערה 58.

(57) ראה פרש"י מנחות שם ד"ה אי לאו „וכיון דמנורה נתחנכה בערב“.

(58) אבל להעיר מפרש"י מנחות שם ד"ה בד"א דחינוך המזבח הוא פ' וזה אשר תעשה בפרשת ואתה תצוה (כט, לח) המדובר בז' ימי המלואים. וראה השגות הרמב"ן לטהמ"צ להרמב"ם שורש ג' ד"ה אבל, דחינוך המזבח מצוה לדורות כמו שכ' בפ' ואתה תצוה כו' ומזה שנינו (מנחות מט) אין מחנכין את המזבח כו'. וראה בהמשך דבריו שם, ובמפרשי סהמ"צ שם. וראה רמב"ן ר"פ שמיני. צ"פ מהד"ת שם.

(59) תצוה כו, כ.

(60) ומשמע שתימיד קאי ע"ז שדולק בכל לילה לא על פעולת ההעלאה בכל ערב. וכן משמע מפרש"י תגיגה שם. וראה רא"ם תצוה שם.

(61) מנחות פח, ב.

(62) ראה ע"ד ההלכה – זית רענן ליל"ש ריש פרשתנו שאסור לכבות הנרות. וצ"ע בפרש"י ר"פ תצוה „ואם יותר אין בכך כלום“. ואולי י"ל כוונתו (בדוחק): ואם יותר ובמילא ידלק גם בבוקר. וידועה הפליאה במדרש תנחומא תצוה ג שהיו מדליקין פעם א' בשנה (נסמן בתו"ש תצוה ס"ק צג). ובפרש"י שבת כב, סע"ב משמע שס"ל שההדלקה עושה מצוה במנורה. וראה הדיעות בזה בתו"ש מילואים לחלק כג.

(63) פרש"י ר"פ תצוה. וראה ג"כ בפ' אמור כד, ג.

(64) משא"כ ע"ד ההלכה – ראה מנחות פט, סע"א. בפרש"י כתי"י שם ד"ה ומ"ד מלמטה. בפרש"י שם ד"ה ושיערו חכמים בסופו. וראה תוד"ה אין עניות שם.

אלא ממזבח החיצון⁷¹ און א זר טאָר דאָך ניט צוגיין צום מזבח – און אויף דעם (דער נר מערבי) שטייט „בהעלותך את הנרות“⁷².

אַבער אין די צוויי תירוצים פאָדערט זיך ביאור (בנוגע די הדלקה פון אהרן דפרשתנו עכ"פ), ובפרט לדעת רש"י:

בנוגע דעם ערשטן תירוץ – ע"פ הנ"ל קומט אויס אַז דורך דער הדלקה פון משה איז שוין די מנורה נתחנך געוואָרן אַלס כלי שרת⁷³, ובפרט אַז דאָס איז געווען לאחר „וימשחם ויקדש אותם“⁷⁴.

בנוגע דעם צווייטן תירוץ: רש"י⁷⁵ זאָגט „אש שנאמר בה תמיד הוא שמדלי-קין בה את הנרות שנאמר בה להעלות נר תמיד אף היא מעל המזבח החיצון תוקד“ – וואָס לויט רש"י באַציט זיך דער „להעלות נר תמיד“ (ניט דווקא אויפן נר מערבי, ווי לדעת הרמב"ן⁷⁶, נאָר) אויף אַלע נרות⁷⁷ – איז במילא ניט מוכרח ע"ד ההלכה

הדלקת משה געקענט ברענען בלילה נאָר שעות מועטות ביותר און עס האָט געמוזט זיין הדלקת הנרות דורך אהרן.

י. ע"פ הנ"ל בפרש"י ווערט פאָרענט-פערט בפשטות נאָך אַ קשיא: די גמרא זאָגט⁶⁵ „הדלקה לאו עבודה היא“, און דעריבער פסק'נט דער רמב"ם⁶⁶ אַז „הדלקת הנרות כשירה בזרים“. פּרעגט מען די קשיא⁶⁷: עס שטייט דאָך „בהע-לותך את הנרות“ הדלקה דורך אהרן⁶⁸? זיינען דאָ אויף דעם כמה תירוצים, ומהם⁶⁹:

(א) די הדלקה הראשונה האָט גע-דאָרפט זיין דורך אַ כהן וואָרום דורך דעם ווערט די מנורה נתחנך אויף ווערן אַ כלי שרת⁷⁰;

(ב) דער דין אַז הדלקה כשירה בזר איז באַ אַלע נרות, אַבער די הדלקה פון נר מערבי מוז זיין דורך אַ כהן, וואָרום „נר מערבי שכבה אין מדליקין אותו וכו'“

71 רמב"ם הל' תמידין ומוספין שם הי"ג. מתמיד פ"ו מ"א.

72 ראה צפע"נ מת"ע הנ"ל עוד, שכשכבה המנורה בלילה אז הוי זמן המצוה וצריך כהן דוקא.

73 ובנוגע לדעת הצפע"נ י"ל שמדבר דוקא לדורות שאז עבודתן מחנכתן שנעשו כלי שרת וגדר מנורה. אבל לא בהדלקת אהרן את המנורה. אבל לא משמע כן ממש"כ בשו"ת שם סנ"ב וסרנ"א. וכן ממש"כ במהד"ת י, א (ושאר מקומות הנ"ל). וצ"ע. וי"ל שס"ל שרק אהרן התחיל להדליקו ביום א', או שהדלקתו של משה בח' למלואים הי' לפני ש„וימשח“ ויקדש אותם, והוי כמו הדלקה בו' ימי המלואים. וראה רמב"ן פקודי מ, ב. לעיל הערה 58.

74 נשא ו, א.

75 צו ו, ו.

76 ר"פ תצוה.

77 ראה בארכה רא"ם תצוה שם. מנ"ח מצוה צח בסופה.

65 יומא כד, ב.

66 הל' ביאת המקדש פ"ט ה"ז.

67 תוס' ישנים יומא שם.

68 ע"פ פשש"מ אינה קושיא כי לא מצינו בפשטות הכתובים שהדלקה כשרה בזר, ובכ"מ נאמר אהרן או אהרן ובניו (בתחלת וסוף פ' תצוה. אמור שם). וגם ע"ד ההלכה לדעת הראב"ד (הל' ביאת המקדש שם. וראה כס"מ שם) צריכה להיות ככהן.

69 ראה בהבא לקמן – צפע"נ הל' ברכות פ"א הט"ו. הל' תנוכה פ"ג ה"ב. הל' מת"ע פ"ב ה"ח (לג, סע"ג ואילך. נעתק בצפע"נ עה"ת עה"פ. וש"נ לעוד מקומות). מהד"ת ע' 118.

70 כן מפורש בצפע"נ שם הל' ברכות, וכן מוכח מסוף דבריו בהל' מת"ע שם: ואף דהא עבודתו מחנכתו כו' נתקדש למפרע. וכן מפורש בשו"ת צפע"נ וואראש סי' נב: כזה נעשית מנורה וצריך רק כהן כו'. ובשו"ת שם סי' רנא. וראה כלי חמדה ריש פרשתנו.

את הנרות" שטייט נאָך דער גאַנצער חנוכת הנשיאים, און דער חלשה דעתו פון אהרן איז געווען פאַרבונדן מיטן זמן פון זייער חנוכה – האָט דאָך געדאַרפט שטיין, כנ"ל, „שאתה הדלקת והטבת“?

איז דער ביאור בזה (ע"פ פנימיות הענינים): דערמיט גופא ווערט אַרויס-געבראַכט נאָך אַ פרט אין דעם טעם פאַרוואָס „שלך גדולה משלהם“: ביי די נשיאים איז די חנוכה געווען אַן איינ-מאַליקע זאָך אין משך פון די צוועלף טעג, דאַקעגן ביי אהרן, איז שטענדיק – ווען נאָר ער איז מדליק ומטיב את המנורה – פאַראַן אָט די מעלה פון חנוכת המנורה.⁸³

די הסברה אין דעם: דער אַלטער רבי⁸⁴ איז מבאר דעם ענין פון חנוכת המזבח, אַז פונקט ווי מ'איז מחנך אַ קינד, גיט מען אים אין יום החנוך אַ סך מתנות כו' – אַ תוספת התקרבות, וואָס דאָס גיט אים כח אין זיין שפעטערדיקן לימוד –

אַזוי איז אויך געווען ביי חנוכת המזבח, אַז די קרבנות וואָס מ'האָט גע-בראַכט ביי דער חנוכה האָבן געהאַט אַ העכערע מעלה ווי די קרבנות וואָס מ'האָט מקריב געווען אין משכן באופן תמידי, און דעריבער האָבן זיי ממשיך געווען אַ העכערן אור אלקי;

וי"ל בדא"פ אַז דאָס איז דער פנימיו-ת'דיקער פירוש אין „שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות“: ביי די נשיאים איז דער תוספת אור פון זייער חנוכה געווען נאָר אין די צוועלף טעג, משא"כ ביי אהרן, ווערט

– (לפרש"י) אַז ס'איז דאָ אַ חיוב אַנצור-צינדן דעם נר מערבי פון מזבח, און י"ל אַז רש"י האַלט ווי דעת הראב"ד⁷⁸, אַז דאָס וואָס מ'דאַרף מדליק זיין פון דעם מזבח החיצוני⁷⁹ איז דוקא בשעת עס ברענט ניט קיין נורה⁸⁰ אין דער מנורה.⁸¹

ע"פ הנ"ל אין דעת רש"י איז קושיא מעיקרא ליתא: „בהעלותך את הנרות“ קומט זאָגן אַז כאָטש ס'איז געווען די הדלקה פון משה פריער איז אהרן'ס הדלקה פון יום ח' למלואים ביז דעם צוועלפטן טאָג אַן ענין פון חנוכת המ-נורה, במילא איז מובן פאַרוואָס דאָס איז געזאָגט געוואָרן און עס איז שייך דווקא צו אהרן – שלך⁸².

יא. פון יינה של תורה אין פירוש רש"י:

לכאורה איז נאָך אַלץ ניט גלאַטיק דער לשון רש"י „שאתה מדליק ומטיב“ – לשון הויה: וויבאַלד אַז „בהעלותך

(78) ה'ל' תמידין ומוספין שם. אבל בראב"ד בפ' לתו"כ פ' צו שם ב: א"נ בנר מערבי עצמו שאחר שמשלים ההדליק שאר הנרות ממנו מטיבו כו' ומדליקו ממזבח העולה וכן ה' עושה בכל ערב וערב.

(79) אבל י"ל גם לאידך, שמכיון שלדעת רש"י „תמיד“ האמור במנורה קאי על כל הנרות מצד הדלקתן בכל לילה (ולא הביא גם בפ' אמור כד, ב ואילך דרשת התו"כ שם ולא הספרי דריש פרשתנו), י"ל שחיוב הדלקה ממזבח העולה הוא בכל הנרות.

(80) אבל ראה פרש"י יומא מה, ב ד"ה אש מחתה.

(81) ועוד להעיר: הדין שצריך להדליק ממזבח העולה הר"ז רק בנר מערבי שכבה, וכ"ה לשון התו"כ כהונא ברמב"ן ר"פ תצוה, והרי בזמן שמעון הצדיק ה' נס שלא כבה – ראה פרש"י שבת כב, ב. תוס' מנחות פו, ב. ועוד. ופשיטא דבזמן אהרן ה' הנס, אלא ש"ל דבנוגע למשכן כיון שפרקוהו בשעת המסעות ואח"כ הקימוהו הוצרכה להיות הדלקה מחדש. ואכ"מ.
(82) ואולי גם הצפע"נ כוונתו כנ"ל.

(83) להעיר מאוה"ח עה"פ כאן.

(84) תו"א כט, סע"ד ואילך. לקו"ת נשא כט, א. ברכה צח, סע"ב ואילך.

נתינת כח צו די וואָס האַלטן ביי אַ
חידוש עבודה, אַ נייע דרגא אין עבודה,
אַבער ניט אַן ענין תמידי און פאַר אַלע
אידן – איז דערפאַר „חלשה דעתו“,
מיינענדיק, אַז אויך דער חינוך פון
הדלקת הנרות איז נאָר באופן פון אַ
תוספת אור צו אַזעלכע עובדי ה' וואָס
מקען באַ זיי אויפטאָן אַן אהבה בחידוש
ותוקף לאלקות.

אַבער די וואָס זיינען ניט בדרגא זו
ועאכו"כ די וואָס זיינען ניט קיין „נר ה“
בגלוי, קען ביי זיי אהרן מיט זיין חינוך
ניט אויפטאָן, אַז זיי זאָלן ווערן עובדי
ה', אַז ביי זיי זאָל לייכטן דער אור ה' 86.

האַט דער אויבערשטער אויף דעם
געזאָגט „חייך שלך גדולה משלהם“:
דורך דער המשכת אלקות באופן פון
„חייך“ – פון למעלה מסדר השתלשלות,
בחי „החכמה“ תחייך, און נאָך העכער
פון עצמות אא"ס – איז געוואָרן „שלך
גדולה משלהם – שאתה מדליק ומטיב“,
אַז דער תוספת אור וכח פון אהרן'ס
חינוך טוט אויף ביי נשמות ישראל
די הדלקה והטבה שטענדיק און ביי
יעדן אידן 88.

די הסברה אין דעם 89: די נתינת כח
פון אהרן'ס הדלקת הנרות איז ניט נאָר

דורך זיין הדלקה והטבה בכל זמן אויפ-
געטאָן חנוכה – תוספת אור השכינה
(ע"ד ווי אהרן האָט אויפגעטאָן אין די
צוועלף טעג).

און דערמיט איז אויך מובן פאַרוואָס
דער אויבערשטער האָט געזאָגט „חייך
כו" – אַ שבועה, וואָס ווייזט אויף אַ
החלטה ותוקף מיוחד – אַ המשכה חדשה
פון אלקות: מצד המשכת אלקות ע"פ
סדר השתלשלות מוז זיין אַ חילוק צווישן
התחלת וחינוך הדבר (וואָס דעמאָלט איז
מאיר אַ העכערער אור) און דער המשכה
וואָס קומט דורך דער שפעטערדיקער
עבודה תמידית;

דוקא מצד אַן אור שלמעלה מהשתל-
שלות – וואָס דאָס קומט בדרך שבועה
(חייך) – קען אויך אין דער שטענדיקער
הדלקה פון אהרן זיין אַ תוספת אור,
תוספת אין גילוי השכינה, ווי ס'איז דאָ
בשעת החינוך.

יב. דער ענין האָט אויך אַ שייכות צום
תוכן ועבודה רוחנית פון „בהעלותך את
הנרות“: ס'איז מבואר אין חסידות 85, אַז
די נרות זיינען נשמות ישראל, וכמש"נ
„נר ה' נשמת אדם“: כללות נשי' ווערן
אַנגערופן מנורה, און די ז' נרות זיינען
די ז' מדריגות אין עובדי ה' (אהבה משוך
כמים, אהבה כרשפי אש כו'); און דאָס
איז עבודת אהרן – בהעלותך את הנרות,
ער איז ממשיך „חיות ואלקות“ אין נשי,
צו אויפהויבן זיי און מעורר זיין ביי זיי
די אהבה צו אלקות.

און דעריבער „כשראה אהרן חנוכת
הנשיאים חלשה אז דעתו“ – וואָרום
וויבאָלד אַז די חנוכת הנשיאים איז בלויז
אַן איינמאָליקער ענין, וואָס אין עבודת
ה' מיינט דאָס, אַז ס'איז אַ באַשטימטע

86) להעיר מד"ה זאת תורת הבית תרפ"ט
פ"י, שזהו החילוק דמשה ואהרן. ולהעיר מלשון
הלקות שם רפ"ב: להעלות אהבה עזה לה'
ולהגדיל מדורת אש כו'. וראה לקו"ש חכ"א ע'
178 ואילך.

87) ראה בארוכה לקו"ת פרשתנו לב, א ואילך
שלכן שלך גדולה משלהם, כי הוא ממשיך גם
מבחי חכמה להיות ההעלאה דנשי, משא"כ
הנשיאים.

88) וי"ל שזהו מכחו של משה ואהרן, ראה
לקו"ת שם. אוה"ת תצוה ע' א'תרנט. ועוד. וראה
בהנמשך בהערה הבאה.

89) ראה המשך תרס"ו ע' קכה ואילך. קל
ואילך. ולהעיר מאוה"ת פרשתנו ע' שנג ואילך.

85) לקו"ת ריש פרשתנו. ובכ"מ.

אויף דעם זאָגט מען „חייך“, בשעת ער וועט דאָס טאָן מיט מסירת (חיי ה)נפש – וויסנדיק אַז דאָס איז אים נוגע אין לעבן, אַז די הדלקה פון דעם צווייטנס „נר ה“ איז נוגע אין זיין „נר ה“ (וואָרום דוקא דעמאָלט ווערט עס אַ גאַנצע אָנגעצונג-דענע מנורה) –

וועט ער דעמאָלט זיכער פועל זיין אויף אים, וואָרום בפנימיות נפשו איז דאָ באַ אים דער נר ה, מ'דאַרף עס נאָר מגלה זיין;

און דורך דער הדלקה פון דעם נר ה' פון יעדן אידן, וואָס דעמאָלט ווערן אָנגעצונדען אַלע זיבן נרות פון כנסת ישראל, ברענגט מען אַראָפּ אויך די מנורה הטהורה אין דעם בנין ביהמ"ק השלישי במהרה בימינו ממש.

(נשיחת ש"פ בהעלותך תשכ"ה)

91) להעיר דכללות קיום המצות בזמן הגלות הוא מעין חינוך והרגל (ראה לעיל הערה 42 מפרש"י לך. פיה"מ מנחות פ"ד שם) לקיום המצות בימות המשיח – ראה ספרי עקב, יא, יז הובא בפרש"י שם יח. רמב"ן אחרי יח, כה.

אַ הקדמה צו דער עבודה, ווי די חנוכת הנשיאים, נאָר דאָס גופא ווערט די עבודת הנשמות; ד. ה. דאָס ווערט אַן ענין פנימי אין דעם אידן, וואָס קומט דוקא דורך דעם גילוי בחי' חכמה שבנפש.

ובמילא איז פאַרשטאַנדיק אַז עס ווערט אויפגעטאָן ביי יעדן אידן, אויך באַ די וואָס זיינען ניט עובדי ה' בגלוי, היות אַז באַ יעדן אידן איז דאָ דער אור ה', וואָס איז שורה בחכמה שבנפש⁹⁰, און מצד דעם איז יעדער איד בפנימיות נפשו אַ „נר ה“ וואָס ציט זיך לשרשו.

יג. פון דעם איז אויך די הוראה צו יעדן איינעם: בשעת מ'טרעפט אַ אידן וואָס האָט, לכאורה, לעת עתה קיין שיי-כות ניט צו עבודת ה', מ'זעט ניט ביי אים דעם „נר ה' נשמת אדם“, קען מען דאָך טראַכטן: ווי אַזוי קען מען אויף אים פועל זיין, אַז באַ אים זאָל לייכטן די נשמה, ער זאָל אָנהויבן לערנען תורה און מקיים זיין מצוות?

90) תניא פ"ח"ט.

